

Algılanan Aile Yakınlar? Destek Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Algılanan Aile Yakınlar? Destek Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16735>

Özet

Algılanan Aile Yakınlar Destek Ölçeği, **Salise Kavak** tarafından 2007 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin temel amacı, 0-8 yaş arası engelli çocuğu olan annelerin, yakın aile çevresinden aldıkları **algılanan destek** düzeyini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, hem duygusal hem de maddi/fiziksel destek boyutlarını kapsayan çok boyutlu bir yapıyı değerlendirir. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin yüksek düzeyde **geçerlik** ve **güvenirli**e sahip olduğunu göstermiştir. Ölçek 44 maddeden oluşmakta ve üç temel alt boyutta toplanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Algılanan destek, aile desteği, engelli çocuk anneleri, psikometrik araç, yüksek lisans tezi, duygusal destek, maddi destek.

Yazarlar

Salise KAVAK

Amaç

Algılanan Aile Yakınlar Destek Ölçeği (AAYDÖ), özellikle engelli bir çocuğa sahip olan annelerin karşılaştıkları zorlukları karşılarında, yakın çevrelerinden (büyük ebeveynler, amcalar, teyzeler vb.) ne kadar destek aldıklarını bilimsel yöntemlerle tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, annelerin destek algılarını nicel olarak belirleyerek, bu desteğin türünü (duygusal, fiziksel, maddi) ve etkisini analiz etmeye olanak tanır.

Ölçek, bu alanda yapılacak araştırmalara standart bir ölçüm aracı sunarak, engelli çocuğu olan ailelere yönelik sosyal hizmet ve psikolojik destek programlarının planlanmasında kritik veriler sağlayabilecek hedefler. Geliştirme süreci, 0-8 yaş aralığındaki engelli çocuğu olan annelerin özgün ihtiyaçlarına odaklanmıştır.

Yapı

Ölçek, aile yakınlarından algılanan desteği çok boyutlu bir yapı olarak ele alır ve toplam 44 madde ile bu yapıyı ölçer. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin üç ana alt boyuta ayrılmış olarak belirlenmiştir. Bu alt boyutlar, aile yakınlarının sağladığı desteğin niteliğini detaylıca ortaya koymaktadır:

Engelliliği Kabullenme: Yakınların, çocuğun özel gereksinimlerini anlaması ve buna uygun, yapıcı davranışlar sergilemesi ile ilgilidir.

Özveride Bulunma (Maddi/Fiziksel Destek): Çocuğun bakımıyla ilgili pratik yardımlar, maddi

katkıları veya annenin kendine zaman ayırması için fırsat yaratılması gibi somut eylemleri kapsar.

İlgili Gösterme (Duygusal Destek): Aile yakınları'nın anneye ve çocuğa yönelik gösterdiği şefkat, moral verme ve düzenli ziyaretler gibi psikolojik ve duygusal yakınlığı ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal **geçerliliği**, faktör analizi yöntemleri kullanılarak titizlikle incelenmiştir. Örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** değerleri dört farklı ebeveyn grubu için ayrı ayrı hesaplanmıştır ve tüm gruplar için örneklemin uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, verilerin küresel uygunluğunu test etmek için **Bartlett's Test** uygulanmıştır. Yapılan **faktör analizi** hesaplamalarında, psikolojik testlerde en güvenilir sonuçları sağladığı kabul edilen **Varimax Rotasyon** yöntemi kullanılmıştır. Bu işlemler sonucunda elde edilen yüksek değerler, Algılanan Aile Yakınlar Destek Ölçeği'nin güçlü bir yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

Algılanan Aile Yakınlar Destek Ölçeği'nin **güvenirli** çeşitli istatistiksel yöntemlerle kanıtlanmıştır. Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını ölçmek amacıyla uygulanan test-tekrar test puanları arasındaki korelasyon katsayıları oldukça yüksek bulunmuştur.

Çıkarılabilirlik güvenilirliğini belirlemek için ise **Cronbach Alfa** katsayısı ve split-half (iki yarım güvenilirliği) yöntemleri kullanılmıştır. Bu uygulamalar, tüm ebeveyn grupları açısından $p < 0.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermiştir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmek amacıyla yürütülen **faktör analizi**, ölçek maddelerinin mantıksal ve istatistiksel olarak üç alt boyutta toplandığını göstermiştir. Bartlett's testi, verilerin faktör çökürme işlemine uygun olduğunu teyit etmiştir. Yapısal bütünlüğü sağlamak için kullanılan Varimax Rotasyon yöntemi, her bir alt boyutun net bir şekilde ayrılmaya ve ölçeğin teorik yapısını destekleyen yüksek faktör yüklerine ulaşmasını sağlamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Derecelendirme: 5'li Likert Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Popülasyon: Engelli çocuğu olan anneler

Yaş Grubu: 0-8 yaş arasını engelli çocuğu olan anneler

Popülasyon Detayları: Türkiye'de 0-8 yaş arasını engelli çocuğu olan annelerden oluşan örneklem. Detaylı örneklem bilgileri yüksek lisans tezinde mevcuttur.

Test Metodolojisi: Ölçek toplam 44 maddeden oluşmaktadır ve katılımcılar maddelere 5'li Likert formatında yanıt vermektedirler.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik özellikler, Varimax rotasyon, KMO testi, iç tutarlılık, test-tekrar test, engellilik kabulü, Salise Kavak.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin geliştirildiği yıl 2007'dir (Yüksek Lisans Tezi). Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve ücret bilgileri, sorumlu yazar Salise Kavak veya Marmara Üniversitesi ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir. Ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirilmesine dair orijinal çalışmada aşağıdaki akademik kaynağa dayanmaktadır:

Kavak, S. (2007). Algılanan Aile Yakınlar Destek Ölçeğinin geliştirilmesi ve 0-8 yaş arasını engelli çocuğu olan annelerin yakınlarından aldıkları desteği algılamaları (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul).

Tez, Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açıldı:
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [algılanan-aile-yakinlari-destek-olcegi-toad.pdf](#)

Algılanan Aile Yakınları Destek Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

44 madde 3 alt boyut

Engelliliği kabullenme: Torununun özel gereksinimiyle ilgili yapılıması gerekenleri bilir ve ona göre davranır.

Özveride bulunma (maddi/fiziksel destek) alt boyut: Çocuğumuza bakacağını söyleyerek, emle ksa bir tatil yapmamız için ırar eder.

İlg gösterme (duygusal destek): Özellikle torununu görmek için gelir.